

Renée Frissen wil met OpenEmbassy nieuwkomers sneller op weg helpen: ‘We verspillen heel veel talent’

Renée Frissen: ‘Waarom zouden we nieuwkomers betaald met overheidsgeld heel lang buiten de samenleving houden, terwijl ze willen en kunnen werken?’ BEELD NINA SCHOLLAARDT

Renée Frissen (39), genomineerde voor Amsterdammer van het Jaar 2019, en de Syrische Ahmad Kabakibi (31) begonnen OpenEmbassy: een online helpdesk voor vluchtelingen. Met succes. Frissen heeft nu vijftien werknemers die met honderden vrijwilligers nieuwkomers op weg helpen. ‘We willen dat mensen vanaf dag één echt mee mogen doen in onze samenleving.’

Noëlle de Leeuw 14 november 2023, 20:00

Als je denkt dat de polarisatie in Nederland de spuigaten uitloopt, ben je bij Renée Frissen aan het verkeerde adres. Het valt volgens haar allemaal wel mee met die tweedeling. Frissen maakt zich überhaupt niet zo'n zorgen – heel wat voor een vrouw die dag in dag uit met haar neus op de feiten van de vluchtelingen crisis wordt gedrukt.

Nederland is bereid anderen te helpen, ziet ze elke dag. Neem Rotterdam, waar een aantal jaar geleden honderden huizen werden gekocht om Syrische vluchtelingen in op te vangen. “Een radicale beslissing,” zegt Frissen, want daar zat lang niet iedereen op te wachten. Maar menselijkheid werkt twee kanten op, dus de mensen uit de straat werden zorgvuldig geïnformeerd. Frissen: “Ze hadden ook gewoon die mensen erin kunnen zetten en kunnen zeggen: succes ermee. De grootste tegenstanders stonden klaar met knuffelberen op de dag dat die families kwamen.” De wil om op de juiste manier vluchtelingen in Nederland op te vangen is er. Nu de snelheid nog.

U heeft theaterwetenschappen gestudeerd en een master afgerond in Cultural Analysis. Hoe kwam u er in 2015 op een vluchtelingenorganisatie op te richten?

“Ik ben opgeleid als onderzoeker, en tijdens mijn studie al bezig geweest met de vraag: wat betekent het nou als er mensen die nieuw zijn hun weg proberen te vinden? Ik heb vijftien jaar in het sociaal domein gewerkt en altijd samengewerkt met mensen die op de een of andere manier naar de randen van de samenleving zijn gedrukt. Toen ik na de bevalling van mijn eerste zoontje met verlof was – dat was in de zomer waarin heel veel mensen uit Syrië naar Nederland kwamen – heb ik me aangemeld als vrijwilliger.”

“Omdat ik met mijn baby thuiszat, kon ik niet heel vaak op locatie zijn, dus toen ben ik aan de achterkant digitaal allemaal dingen

gaan doen. En tegelijkertijd ontmoette ik Ahmad, een programmeur die zelf in een azc zat. We zagen dat mensen heel veel vragen hadden en wij dachten: hoe gaaf zou het zijn als je een plek creëert waar ze terecht kunnen met die vragen. En dat je mensen zoals ik in staat stelt om iets te doen zonder dat ze per se fysiek ergens hoeven te zijn. Er was gewoon een heel concreet probleem dat zich aandeede dat ik samen met iemand kon oplossen.”

OpenEmbassy heeft het over een ‘vlot, zinnig en waardig integratieproces’. Hoe ziet dat er volgens u uit?

“We willen dat mensen vanaf dag één echt mee mogen doen in onze samenleving. Nu zien we dat ze heel lang moeten wachten, omdat ze eerst in azc’s terechtkomen, waar de omstandigheden sowieso heel erg ingewikkeld zijn om je prettig te voelen. We hebben een heel systeem opgetuigd waardoor het heel lang duurt voordat mensen überhaupt weten of ze mogen blijven. Zodra ze dat weten, komen ze in een door Nederlanders bedacht proces voor inburgering terecht.”

“Wij denken dat het veel beter is om dat sneller te doen. Die mensen zijn er nu eenmaal. Waarom zouden we ze betaald met overheidsgeld heel lang buiten de samenleving houden, terwijl ze willen en kunnen werken? Daarbij zijn de mensen die naar Nederland gevlucht zijn vaak ook ambitieus – zij willen iets. Maar de banen zijn onder hun niveau, er is discriminatie op de arbeidsmarkt. Er is gewoon niet genoeg toegang tot de dingen die ze nodig hebben. En daarmee verspillen we heel veel talent, maar ook geld.”

“Een van onze belangrijkste thema’s is gelijkwaardigheid. Dat heeft ermee te maken dat er een soort neiging is mensen óf heel zielig óf gevaarlijk te vinden. Maar vanuit medelijden met iemand omgaan, zorgt ervoor dat die persoon zich niet gezien voelt.”

We hebben sinds 1 januari 2022 een nieuw inburgeringsstelsel, met als doel zo snel mogelijk meedoen in Nederland. De Rijksoverheid spreekt van ‘inburgering op maat’. Zijn dat dan loze woorden?

“Nee, helemaal niet. Er is zeker een wil in Nederland om dat goed te doen. Ik denk dat het nadeel is dat voordat die inburgering heeft plaatsgevonden, mensen heel lang hebben moeten wachten. Het is tegelijkertijd ook zo dat een inhoudelijk programma is gemaakt voor een groep die heel divers is. Je hebt Syriërs, je hebt Eritreeërs, mensen uit Irak, uit Iran, jonge mensen, oude mensen. Wij denken dat het veel zinniger is te kijken naar hoe je een proces kunt inrichten waarbij mensen zelf kunnen aangeven welke behoeften ze hebben.”

Op de website van OpenEmbassy wordt nergens het woord vluchteling gebruikt. Jullie hebben het over nieuwkomers. Leg uit.

“Taal is heel belangrijk. Mensen geven zelf aan dat ze het woord vluchteling liever niet gebruiken als het woord waarmee ze worden aangesproken. Ik gebruik zelf ook steeds vaker ‘mensen die nieuw in Nederland zijn’, want ‘mensen’ is de kern. Je bent zo veel verschillende dingen, het zou heel zonde zijn als ik maar een ding noem, en al helemaal iets waar je niet zelf voor gekozen hebt.”

Sinds het begin van de oorlog in Oekraïne zijn ruim 100.000 vluchtelingen naar Nederland gekomen. Hoe kijkt u naar hoe deze groep is opgevangen?

“Je ziet wat er gebeurt wanneer we de mensen zelf en de samenleving meer aan zet laten. Deze groep werd niet onder de asielwet binnengelaten. En vanaf dag één mochten ze aan de slag; ze hebben meer connecties met Nederlanders. Ik wil hun positie helemaal niet romantiseren, maar ik hoop enorm dat we lessen trekken uit deze situatie. Dat we stoppen met iets bedenken voor Oekraïners, voor mensen die asiel aanvragen, voor

arbeidsmigranten. Laten we ze gewoon allemaal zien als mensen die nieuw zijn en ze zo snel mogelijk laten meedoen.”

U bent in het verleden best kritisch geweest over de verzorgingsstaat. Hoe kijkt u nu tegen dat sociale vangnet aan?

“Het is een godsgeschenk dat het er is. Het is ook een plek waar allerlei mensen eigenlijk regie nemen over jouw leven. Je autonomie raak je in die zin kwijt. Wat ik heel gek vind is dat je mensen die in Nederland komen allemaal laat beginnen in de verzorgingsstaat in plaats van in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Dat zou veel logischer zijn, want dan zou je vanzelf zien welke mensen genoeg eigen kracht hebben om hun weg te vinden.”

“Door mensen in de verzorgingsstaat te plaatsen, maak je ze afhankelijk. Ik heb het zo vaak van dichtbij gezien: afhankelijk zijn van de verzorgingsstaat is gewoon niet zijn. Het is fijn dat het er is en het is verschrikkelijk als je erin zit. Dus ik ben niet per se kritisch op de verzorgingsstaat, maar ik ben vooral kritisch op de manier waarop we die nu inzetten.”

Hoe kun je als individu onderdeel zijn van een oplossing?

“Ik denk door de ander te zien en je oordeel uit te stellen. Daardoor help je iedereen, niet alleen degenen die nieuw zijn in Nederland zijn.”